SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle 1.10.2018

Lausuntopyyntönne: 27.9.2018 (U 13/2017 vp)

SUOMEN ASIANAJAJALIITON TOINEN LAUSUNTO VARHAISEN VAIHEEN SANEERAUSTA JA ”TOISTA MAHDOLLISUUTTA” KOSKEVASTA KOMISSION DIREKTIIVIEHDOTUKSESTA

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Suomen Asianajajaliitolta (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) toista lausuntoa komission direktiiviehdotuksesta, joka koskee varhaisen vaiheen saneerausta ja ns. toista mahdollisuutta. Asianajajaliitto on antanut lakivaliokunnalle 22.2.2017 päivätyn lausunnon direktiiviehdotuksen aikaisemmasta versiosta.

Asianajajaliitto viittaa aikaisempaan lausuntoonsa ja esittää uuden direktiiviehdotuksen perusteella lausuntonaan seuraavaa:

1 Yleisesti direktiiviehdotuksen uudesta versiosta

Asianajajaliitto totesi jo direktiiviehdotuksen ensimmäisen version osalta, että Suomen yrityssaneerauslaki vastaa pääosiltaan direktiiviehdotuksen sisältöä. Sen sijaan ”estäviin saneerauspuitteisiin” (*preventive restructurign framework*) liittyvät ehdotukset olivat monelta osin Suomessa aiemmin tuntemattomia, mikä olisi Asianajajaliiton näkemyksen mukaan edellyttänyt merkittävästi uutta lainsäädäntöä.

Asianajajaliitto katsoo, että direktiiviehdotuksen uudessa versiossa on jätetty jäsenvaltioille enemmän harkintavaltaa direktiivin implementointivaiheeseen, kun monet yksityiskohtaista sääntelyä sisältäneet esitykset ovat enää suosituksenluonteisia.

2 Yksityiskohtaiset kommentit direktiiviehdotuksesta

2.1 Estopäätös (Artiklat 6–7)

Estopäätöstä (*stay*) koskevat direktiiviehdotuksen artiklat ovat merkittävästi selkeämmät ja toimivammat kuin direktiiviehdotuksen ensimmäisessä versiossa.

Uusi direktiiviehdotus sallii, että jäsenvaltio voi säätää kaikkia velkojia yleisesti koskevasta estopäätöksestä, jolloin estopäätös ei koskisi vain yksittäisiä velkojia tai velkojaryhmiä (Artikla 6 alakohta 2a). Asianajajaliiton arvion mukaan tällainen yleinen estopäätös on ainoa toimiva ja oikeudenmukainen tapa käyttää kieltoa.

Direktiiviehdotus ei ota kantaa, ovatko estopäätökset julkisia tai onko niistä tiedotettava kaikkia velkojia erikseen. Julkinen estopäätös voi aiheuttaa velallisen liiketoiminnalle vastaavaa haittaa kuin käräjäoikeudelle jätetty saneeraushakemus, mutta Asianajajaliitto pitää hankalana tilannetta, missä estopäätöksestä ei tiedotettaisi. Ellei päätöstä merkitä julkiseen rekisteriin, estopäätöksestä tulisi ainakin tiedottaa kaikkia velkojia erikseen.

Estopäätös koskee direktiiviehdotuksen mukaan myös vakuusvelkaa (Artikla 6 alakohta 2). Jää kuitenkin epäselväksi, miten tieto annetusta estopäätöksestä saavuttaa velkojat ja pantinhaltijat. Ainakin teoriassa voisi sattua tilanne, jossa irtaimen pantin haltija on estopäätöksestä tietämättömänä realisoinut panttikohteen. Asianajajaliitto pitääkin tärkeänä, että estopäätöksen tiedoksiannosta säädetään erikseen.

Estopäätöksen kestoaika on lyhentynyt (Artikla 6 alakohdat 4, 5 ja 7). Jäsenvaltioilla on oikeus määrätä estopäätöksen kestosta kansallisesti kuitenkin niin, että estopäätös voi olla voimassa enintään neljä kuukautta, mutta poikkeuksellisissa olosuhteissa jopa 12 kuukautta. Asianajajaliitto toteaa, että neljä kuukautta on huomattavan pitkä aika vapaaehtoisen velkajärjestelyn neuvottelemiseksi, kun yrityssaneerauslain mukaisen täyden yrityssaneerausmenettelyn kesto on tyypillisesti vain 6–9 kuukautta.

Mahdollisuus purkaa tai perua estopäätös on tärkeä lisäys (Artikla 6 alakohta 8). Estopäätös voi määräämisen jälkeen osoittautua turhaksi tai kohtuuttomaksi, ellei velallisella ole edellytyksiä saada aikaan velkajärjestelyä velkojiensa kanssa.

Estopäätöksen myöntämiskriteerejä ei ole määritelty. Jäsenvaltio voi kuitenkin säätää, että estopäätöstä ei ole pakko määrätä, ellei se ole myöntävän viranomaisen arvion mukaan tarpeen tai ellei sen katsota tukevan maksuohjelman neuvottelemista (Artikla 6 alakohta 1). Yksityiskohtaisempia määräyksiä hakuprosessista ei anneta. Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että velkojien oikeussuojan toteutuminen varmistetaan hakuprosessin aikana. Nyt velkojien asemaan viitataan ainoastaan artiklan 6 alakohdassa 8, missä mahdollistetaan estopäätöksen peruuttaminen muun muassa tilanteessa, missä velkojia ei ole kuultu hakuprosessin aikana.

Direktiiviehdotuksen mukaan velkoja ei voi nimenomaiseen sopimusehtoon vedoten irtisanoa sopimuksia sillä perusteella, että velallinen on hakenut tai saanut estopäätöksen taikka muun varhaisen vaiheen saneeraukseen liittyvän päätöksen (Artikla 7 alakohta 5). Tämä vaikutus vastaa konkurssilakiin sisältyvää ns. konkurssinvaraisten ehtojen kieltoa. Vastaavaa nimenomaista säännöstä ei ole kotimaisessa yrityssaneerauslaissa, vaikka saneerauskäytännössä usein toimitaankin vastaavalla tavalla. Asianajajaliitto katsoo, että yrityssaneerauslakiin tulisi lisätä vastaava nimenomainen saneerauksenvaraisten ehtojen kielto, etenkin jos vastaava kielto tulee voimaan estopäätösten osalta.

Direktiiviehdotuksessa (Artikla 7 alakohta 5a, perusteluosion kohta (17b)) esitetään vielä, että jäsenvaltio voisi erikseen säätää velkojia koskevasta kiellosta irtisanoa tai muuttaa sopimuksia tilanteessa, jossa sopimuksen päättäminen voi johtaa velallisen taloudellisiin vaikeuksiin. Tällainen malli on Suomen lainsäädännölle vieras ja se voisi aiheuttaa huomattavia rajanveto-ongelmia.

2.2 Saneerausohjelma (Artiklat 8–15)

Direktiiviehdotuksen sisältö vastaa pääosiltaan suomalaista yrityssaneerauslakia. Direktiiviehdotus ei siis tältä osin edellytä merkittäviä lainsäädännöllisiä uudistuksia. Asianajajaliitto nostaa kuitenkin esiin seuraavat kohdat.

Mielenkiintoinen mahdollisuus on direktiiviehdotuksen kohta, joka sallii jäsenvaltion sulkevan äänestysmenettelyn ulkopuolelle sellaiset läheisvelkojat, joilla on tilanteessa intressiristiriita (Artikla 9 alakohta 1a). Tämä voisi sulkea äänestysmenettelystä ulos esimerkiksi muut konserniyhtiöt, joiden saatavat ovat usein merkittävän suuruisia ja joiden äänimäärällä voi tämän vuoksi olla olennaista merkitystä äänestysprosessissa.

Asianajajaliitto katsoo, että mahdollisuus korvata äänestysmenettely velkojien enemmistön kanssa tehtävällä sopimuksella nopeuttaisi prosessia merkittävästi (artikla 9 alakohta 5).

Direktiiviehdotuksen ensimmäisen version *absolute priority rule* on saanut vaihtoehdon (artikla 9 alakohta 2a, ”*relative priority rule*”). Direktiiviehdotus määrittelee asianmukaisuustestin (*fairness test*), jolla varmistetaan ohjelmaehdotusta vastustaneiden velkojien oikeuksien toteutuminen. Vaihtoehtona tällaisten velkojien saatavien täydelle kattamiselle (eli *absolute priority rule’n* soveltamiselle) on esitetty malli, missä tällaisia velkojia on kohdeltava vähintään yhtä hyvin kuin samassa etuoikeusasemassa olevaa toista velkojaryhmää tai paremmin kuin mitä tahansa huonomassa etuoikeusasemassa olevaa velkojaryhmää.

Asianajajaliitto toteaa, että nyt esitetty vaihtoehtoinen tapa varmistaa vastustaneiden velkojien oikeusturva on toteuttamiskelpoinen. Suomalaisessa järjestelmässä ei tunneta samassa etuoikeusasemassa olevia erillisiä velkojaryhmiä, joten sovellettavaksi tulisi viimeinen esitetty edellytys. Ohjelmaa vastustanutta velkojaryhmää olisi siis kohdeltava paremmin kuin sitä huonommassa etuoikeusasemassa olevaa toista velkojaryhmää. Tämä on Suomessa käytäntö jo nyt.

2.3 Uuden rahoituksen suoja (Artiklat 16–17)

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että saneerausmenettelyn aikaisen rahoituksen hankkimista tuetaan. Yritykset kärsivät lähes aina saneerausmenettelyn aikaisesta käyttöpääomarahoituksen puutteesta. Tällaisen uuden rahoituksen hinta voisi olla kohtuullisempi, jos velkojalle voitaisiin tarjota parempi etuoikeusasema muihin velkojiin nähden (artikla 16 alakohta 2).

2.4 Johdon velvollisuudet (Artikla 18)

Uusi direktiiviehdotus ei sisällä muutoksia alkuperäiseen ehdotukseen johdon velvollisuuksista maksukyvyttömyyden uhatessa. Asianajajaliitto kiinnitti artiklaan 18 huomiota jo edellisellä kierroksella todeten, että ehdotetut yhtiön johdon vastuuta koskevat velvoitteet maksukyvyttömyyden uhatessa ovat laajat ja ristiriitaiset.

Yhtiöoikeudellisen vastuun kannalta olisi olennaista, että johdolle ei määrättäisi ristiriitaisia velvollisuuksia, joiden noudattaminen samanaikaisesti voi olla mahdotonta.

2.5 ”Toista mahdollisuutta” koskevat ehdotukset (Artiklat 19–23)

Yrittäjien ”toista mahdollisuutta” koskevissa artikloissa ei ole merkittäviä muutoksia Suomessa jo voimassa olevaan lainsäädäntöön.

2.6 Menettelyjen tehostamiseen liittyvät ehdotukset (Artiklat 24–28

Direktiiviehdotus esittää, että jäsenvaltioiden olisi varmistuttava maksukyvyttömyysmenettelyissä nimitettävien toimijoiden (*practitioner*) ammattitaidosta edellyttämällä näiden saavan sopivaa koulutusta. Tällaista ei ole Suomessa edellytetty. Asianajajaliitto katsoo, että tällaisen koulutusvelvoitteen voisi täyttää esimerkiksi Asianajajaliiton edellyttämän vuosittaisen 18 tunnin täydennyskoulutusvelvoitteen suorittamalla.

Helsingissä lokakuun 1. päivänä 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

LAATI

Asianajaja Salla Suominen, Avance Asianajotoimisto Oy, Helsinki